

Coordinació i textos:
Cesc Prat Fernández

Fotografies:
Antoni Carbonell
Lluís Fernández
Antoni Ferrando
Francesc Macià
Juanma Peláez
Laia Planas
Cesc Prat
Rafael Ribas

Disseny:
Clic Traç, www.clictrac.coop

Safari fotogràfic
pel curs del riu:
Xavier Bonet
Jordi Moncusí
Oriol Ripoll, oriol@jocs.org

Realització:
Isabel Argany
Mercè Argemí
Virginia Domínguez
Lluís Fernández
Josep M. Masagué
Cesc Prat
Jaume Puig

Agraïments:
Francesc Cabrera
Anna Cabeza
Anna Duran
Francesc Macià
Max Martín
Albert Pérez

Edició:

Amb el patrocini de:

FUNDACIÓ CAIXA CATALUNYA

Producció:

Publitema, www.publitema.net

Col·laboren en la difusió:

Les imatges

Molí de l'Agell
Antic molí fariner de Sant Llorenç Savall. Es troba a la desembocadura del torrent de Mascarell. Renovat al tombant del segle XX, conserva el salt d'aigua, la bassa, l'obrador amb part del molí i l'habitatge del moliner.

Salamandra
Salamandra salamandra. Amfibi de bosc. Viu en llocs humits i ombrívols i menja cucs, larves d'insectes i mol·luscs. És activa de nit o els dies de pluja. Dorm a l'hivern i es reproduïx a la primavera. La mucositat de la seva pell és tòxica i ens pot irritar la boca, els ulls o la pell. És un bon indicador que l'aigua és neta.

Llentia d'aigua
(*Lemna minor* i *gibba*). Plantes aquàtiques que viuen flotant damunt l'aigua, de la mida i la forma d'una llentia. Tenen una estructura molt simple. Al Ripoll en trobem als trams on l'aigua va més lenta o està estancada.

Pont Nou
Situat al paratge dels gorgs de Can Barba, molt a la vora del pont Vell o de Can Pèlacs, de Castellat del Vallès. Fou construït l'any 1893, en fer la carretera de Terrassa.

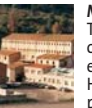
Font dels Plàtans
Es troba gairebé a la ratlla dels termes de Sabadell i Castellat. De fet, és un sobreixidor de la paret que es va construir, després dels aiguats del 1962, per sostenir el camí del Rieral en travessar el torrent de Ribatallada. També se l'anomena font dels Gossos.

La Foradada
Espectacular arcada artificial per on passa l'aigua del torrent de Colobrers o de la Tosca. El va perforar un Turull, cap al 1860, per desviar el curs natural de l'aigua i regar l'horta del meandre que hi ha al costat del torrent.

Om
(*Ulmus minor*). Arbre de ribera de fulla caduca, que pot assolir fins a 30 m d'alçada. A la primavera, abans de treure les fulles, fa una munió de fruits –anomenats sàmares– que consten de la llavor, envoltada d'una ala membranosa. Són l'aliment de molts ocells. Actualment molts oms són víctimes de la grafiosi.

Molí d'en Mornau
També conegut per molí de Ca l'Estruc o de les Finestres. És un dels més emblemàtics del rodal sabadellenc. Havia estat molí fariner, draper, polvorer i farga d'aram, però se'l recorda sobretot com a paperer. L'edifici actual fou construït el 1783 per fabricar-hi paper de fumar, tot i que més tard es destinà a usos industrials.

La Llanera
Rentador de llana construït el 1915 a la carretera de Prats de Lluçanès. La Lanera Española, SA, la fundaren l'Asociación de Ganaderos del Reino per poder vendre les seves llanes a Catalunya. El rei Alfons XIII n'era un dels accionistes.

Sant Vicenç de Jonqueres
Ermita romànica, antiga parròquia de la Creu Alta. Al segle XIII hi vivien les monges del monestir de Santa Maria de Jonqueres. Fou ampliada durant el Renaixement. El terme de Jonqueres pertanyia a Sant Pere de Terrassa fins al 1094. L'Ajuntament de Sabadell –propietari de l'ermita– la va rehabilitar el 1993.

Sèquia Monar
Infraestructura mil·lenària que capta aigua del riu, la porta paral·lelament i l'eleva. De fet, són diverses sèquies, una rera l'altra. En alguns trams discorre a cel obert i en d'altres va per una mina excavada als marges del riu. L'aigua de la sèquia servia com a força motriu dels molins i, encara avui, per regar l'horta.

Torre de l'Aigua
Torre modernista construïda l'any 1918. Per mitjà d'unes bombes mecàniques instal·lades a la Caseta de les Aigües pujaven l'aigua extreta dels aquífers del Ripoll. L'emmagatzemaven a la torre i la distribuïen a la ciutat de Sabadell, que tenia manca d'aigua.

Pont de la Salut
Pont estrenat l'any 1864. Es construï per millorar la comunicació entre Sabadell i Caldes de Montbui i Granollers. La via romana ja travessava el riu a gual pel mateix indret.

Horta Vella
Les hortes són abundants i molt antigues al Ripoll. Aprofiten les terrasses del costat del riu i estan parcel·lades. L'horta Vella de Sabadell –o horta Major– es documenta des del segle XII.

Els Nois Boixons
Fàbrica de tints del 1886. La torre cilíndrica forma part de la renovació que en va fer l'arquitecte Josep Renom el 1918. És una de les primeres edificacions de formigó armat que es construïren a Sabadell, juntament amb la Torre de l'Aigua.

Depuradora de Cal Piteu
Estació Depuradora d'Aigües Residuals (EDAR) que tracta les aigües de les clavegueres de gairebé la meitat de la població de Sabadell. Un cop depurada, l'aigua es torna a abocar al riu. Les depuradores són un element clau per recuperar el patrimoni natural del Ripoll.

La Romànica
Església de Santa Maria, de Barberà del Vallès. Del segle XII, acull un dels conjunts de pintures romàniques més importants de Catalunya conservades al seu lloc d'origen. Cada any, per Pasqua de Resurrecció, s'hi celebra l'Aplec del Pa.

Ànec collverd
Anas platyrhynchos. És l'ànec més comú als Països Catalans. El mascle té el cap i el coll de color verd, mentre que la femella és bruna i poc vistosa. És l'arrel de moltes races domèstiques. Aquest omnívor només es troba en indrets on l'aigua és prou neta.

Llevantada
Escultura de Ferran Capdevila, inaugurada el 2006 al parc del Ripoll de Ripolllet. Representa la tenacitat humana davant les forces de la natura, en record dels tràgics aiguats del 1962, que van provocar nombroses víctimes i greus danys materials a diferents poblacions del Vallès.

Blauet
Alcedo atthis. Vola sobre l'aigua veloçment i, per caçar, fa picats en persecució de petits peixos o insectes. Nidifica en forats excavats a les costes de vora l'aigua, on se'l pot veure tot l'any. La seva presència indica que hi ha peixos, i per tant que el riu baixa net.

El Ripoll i més...

On és el riu Ripoll? Neix al sot del Galí de la serra de Granera, a 640 m sobre el nivell del mar, i desguassa a Montcada, a 35,5 m d'altitud, després de rebre l'aigua del riu Sec i de la riera de Sant Cugat. Té 39,5 km de longitud i passa pels municipis de Sant Llorenç Savall, Castellat del Vallès, Sabadell, Barberà del Vallès, Ripoll i Montcada i Reixac.

Qui som els Amics del Ripoll? L'associació Amics del Ripoll (amics.ripoll@tiscali.es) es va crear l'any 2000. Té per objectiu contribuir a conèixer el patrimoni del riu i divulgar-lo entre la població. Patrimoni entès en un sentit ampli, com a conjunt d'elements naturals i culturals. En els darrers anys, el Ripoll ha sofert un canvi molt significatiu, però cal continuar avançant.

Per què un joc sobre el patrimoni del Ripoll? Per apropar, de manera lúdica i amena, el parc fluvial del Ripoll a la ciutadania, a fi que el conegui, el valori i ajudi a preservar-lo. Perquè es tracta d'un immens tresor patrimonial a tocar de casa. Un autèntic museu a l'aire lliure on es poden reconèixer i explicar moltes fases de la nostra història.

I si voleu més informació sobre el riu... Consulteu el llibre *Quatre itineraris pel Ripoll a Sabadell. Guia del patrimoni fluvial*, dels mateixos autors que aquest joc. Hi trobareu una descripció i mapes per seguir quatre itineraris pel tram sabadellenc del Ripoll i una profusa documentació sobre el patrimoni fluvial.

RIU RIPOLL

JOC DE MEMÒRIA

REGLES DEL JOC

REGLAMENT 1 (a partir de 3 anys):

L'objectiu d'aquesta modalitat de joc és aconseguir el màxim de parelles d'imatges iguals. Provem-ho!

Barregeu bé totes les peces i col·loqueu-les de cap per avall formant un quadrat. Cada jugador ha d'aixecar dues peces quan sigui el seu torn i tornar-les a deixar com estaven si són imatges diferents. En el cas que en trobeu dues d'iguals, les heu d'apartar i en podeu tornar a posar dues més de cara enlaire. Quan ja no quedin imatges de cap per avall, haurà guanyat qui més peces hagi apartat.

Si hi jugueu amb infants, pot ser convenient primer col·locar totes les peces de panxa enlaire, perquè memoritzin on són, i després capgirar-les per iniciar el joc. Els infants d'entre 3 i 5 anys poden jugar amb menys imatges i acompanyats d'un adult.

REGLAMENT 2 (a partir de 8 anys):

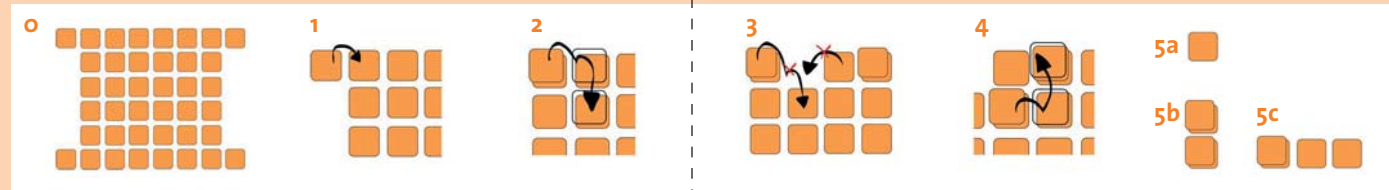
Safari fotogràfic pel curs del riu

L'objectiu d'aquesta modalitat de joc és, entre 3 o 4 persones, aconseguir el màxim d'imatges ordenades tal com les trobaríem seguint el curs del riu. Provem-ho!

Barregeu bé totes les peces i col·loqueu-les de panxa enlaire (o).

Escolliu el jugador que comença i l'ordre de joc. El primer jugador ha d'agafar una de les quatre peces dels extrems i col·locar-la sobre una altra peça adjacent (1).

A partir d'aquest moment, quan sigui el vostre torn agafareu una peça i la col·locareu sobre una peça adjacent. També podeu agafar una pila de peces i deixar-les caure, una per una, d'una peça a una altra d'adjacent (2).

Una peça no pot anar a parar a un espai buit (3).

Quan s'atura el moviment, si la darrera peça forma una pila de tres imatges, l'últim jugador es queda totes les peces (4).

Un jugador no pot fer un moviment que acabi en el mateix lloc on ha acabat el del jugador immediatament anterior.

En el seu torn, un jugador, en comptes de fer un moviment, es pot quedar una peça aïllada (5a) o una pila de peces aïllades (5b). S'entén que un grup d'imatges està aïllat quan ja no es pot moure (observeu que en la figura 5c és possible fer un moviment).

Quan ja no queda cap peça sobre la taula, el jugador que n'ha aconseguit més llegeix en veu alta les imatges que trobarem seguint el curs del riu. Tots els jugadors aprofitareu aquesta informació per col·locar en ordre les peces que hàgiu aconseguit.

Cadascú cobrarà tants punts com imatges seguides tingui (per exemple: un rengle de quatre imatges seguides valen quatre punts). Però les peces que no formen part d'una sèrie resten un punt cadascuna.

Guanya el jugador que ha sumat més punts.

